

A hátsó udvarban játszottam. Akkoriban, a nyolcvanas évek derekán még nem ékesítette a nyár tomboló-életerős színeiben pompázó kert a családi házat, vagy csupán nem vettem azt kellő alapossggal szemügyre, s így nem is tuda-

80 Beke Ottó

KROKODIL

A KERTBEN

tosítottam azt magamban. Napjaim a mérhetetlen, ámbátor magától értetődő és természetes felfedezőkedv, valamint gyermekded kíváncsiság ötvözte izgalomban tel-

tek. Csupán az ízletes szőlőfürtöktől gazdagon roskadozó lugason, a tenyérnyi leveleken és barna kacsokon átszűrődő napfényre, pillangók rebbenő szárnyaira, barátságos szellőkre emlékszem azokból az időkből. Minden aprócska kavics, földtúrás, a markomban, mohó ujjaim között szétporladó rög, a maga szabálytalan egyediségében és furcsa, agyagos alakzataiban, titkokat rejtő világot jelentett számomra. Szemügyre vettem mindent, mi kezem ügyébe került, s mit hetven centis magassággal elérhettem.

Tejfölszőke és gondtalan gyermekkor volt ez. A hétköznapok még nem tenyereltek rá fojtogató ólomsúlyukkal a csillón könnyű játéokra és felhőtlen boldogságra, jóvátehetetlenül elnehezítve a szárnyaló gondolatokat és fürge mozdulatokat. A fogalmilag, illetve név szerint általam akkoriban még pontosan meg sem nevezett, önfeledten pompázó színek és a maguk gazdagságában kibomló és virágba boruló árnyalatok úgy izzottak, akár a forró napkorong fölöttem, ám közben nem perzselték fel a bőrt, és nem zavarták a tapasztalatlan szemet. Csupán gyönyörködtettek. Boldogító és kalandos élményekkel ajándékoztak meg minden percet, és közben mást sem kellett tenni, mint rácsodálkozni egy-egy elem táruló virágsziromra, a nyiladozó kelyhekre, bogarak magányos vonulására a fűben és a rögös földön, hangyák lelkesítő szorgalmára. Az ártatlanság kora volt ez. Bepillantottam minden egyes, elem kerülő kő alá, és amit ott találtam, az mind önálló világ volt, legalább olyannyira meseszerű és titokzatos – fel-felhangzó, majd nyomban elhaló, visszafojtott sóhajokkal, soha fel nem fedezett, ám ígéretesnek tűnő titkokkal –, akár a miénk. A földkupacok testetlenek voltak, akárcsak a szabályosan, egyenletes iramban pergő homokszemek az üvegbúrában őrzött órában, és legalább olyannyira odaadók.

A kert árnyékos, szinte homályba borult szegletében, a derékig érő növényzet burjánzó, zöld takarásában egy karcsú vasrúdra lettem figyelmes. Korábban sohasem láttam ezt a mélyen és szilárdan a földbe szúrt, erős férfikarokkal odadöngölt karót, pedig minden bizonnyal ott meredezett reménytelenül az ég felé – már évekkal születésem, sőt, talán szüleim múlt kódébe vesző születése előtt is. Bizonytalanul körbejártam az ismeretlen rendeltetésű

fémszerzetet. Nem volt tolakodó, sem pedig feltűnést keltő. Felületét több helyütt is kikezdték a rozsdá rákos sejtekhez hasonlóan magabiztosan és egyben könnyörtelenül bomlasztó tépő- és metszőfogai, annak nyomait pedig az idősödő tárgyak módjára nem csupán néma beletörődéssel fogadta, hanem feltűnő büszkeséggel viselte. A terebélyes, körbefutó rozsdafoltok egyértelmű jelét adták annak, hogy a vasrúd nem hátrál meg sem a nyár tikkasztó, a fémeket szinte felforrósító és fájdalom nélkül érinthetetlené tevő hőisége, sem a téli zimankó pusztító, hófehér jégkristályokba tömörülő, magányra ítélő könnyörtelensége, sem pedig az időszakosan jelentkező, hosszú napokon, sőt, esetenként heteken át tartó és végtelennek ígérkező esőzések elől.

Közelebb léptem a fémtárgyhoz. Karnyújtásnyira meredezett előttem, a maga néma mozdulatlanságában, de egyelőre nem érintett meg. Csupán szemmel tartottam. Moccanatlanná dermedtem, hogy lehetőségeimhez mérten olyaná váljak, amilyen ő volt. Valami számomra mindmáig ismeretlen indíttatás arra sarkallt, hogy hasonlóvá váljak hozzá. Szemmel tartottam őt, miként nyilván a maga rejtett, szerveslenségében tökéletesen palástolt módján ő is szemmel tartott engem. Figyeltük egymást. A derekamig ért.

Kinyújtottam a karom, és félszegen megérintettem ujjbegyemmel. Talán attól tartottam, hogy áramot vezethet testembe, ami nem csupán fájdalmat okozna, de egyben végzetes is lenne. A halál gondolata már akkor is élénken foglalkoztatott... Először csak óvatosan megbökdöstem az előttem meredező, a derekamig érő fémrudat, de nem éreztem fájdalmat, sem pedig egyéb, veszélyre utaló jelet. Megsimogattam a rudat, szinte becézgettem, kényeztettem érintésemmel. Mindaddig ismeretlen, felkavaró és egyben kellemes érzések kerítették hatalmukba. Nem tudtam mire vélni a heves szívdobogást, a szapora légzést, a bőr szemérempírját, a testet előntő forróságot és az újszerű és mesés izgalmat. Szinte csüngtem a merev vasrudon. Megfeledkeztem a környező világról, a kert pompázó virágairól, a színek kavalkádjáról. Egyedül voltam, egyedül játszottam a hátsó udvarban, mint oly sokszor a későbbiekben is, de mégsem magányosan. Nem a csillámporos és törékeny szárnyú pillangók voltak a társaim, és nem is alatt, a fűben menetelő bogarak. Vágyakkal, halk és nagyobbára még visszafojtott, örökölt sóhajokkal, kimondhatatlan, de felfedezésre váró titkokkal találtam magam szemben. Izgalmas percek, órák voltak ezek.

Amit ezek alatt a hosszúra nyúlt, boldogító öntudatlanságban, zavart keltő szavak és gondolatok nélkül eltöltött percek vagy órák alatt átéltem – habár annak szinte minden ismérvét csírájában, mintegy ígéretként magában hordozta –, több volt pusztá, bizsergető nemi izgalomnál. Sokkal mélyebb

és felkavaróbb hatást gyakorolt rám, így őrizhette azt meg emlékezetem jelentőségénél és súlyánál fogva immár több mint három évtizeden át. Így idézhetem fel újra és újra annak a tagolatlanságában is gazdag, forró nyári napnak szinte minden játékos mozzanatát, a hátsó udvar simogatóan puha, bársonyosan húsos levelek és körbefutó, a lépteket lelassító, óvatosságra intő indák által bélelt, boldogító zezugát.

82 A vasrúd még mindig ott meredezik magányosan és reménytelenül a kerti ég felé. Ki is merte volna azt elmozdítani onnan? És egyáltalán: kinek lett volna ereje és mersze hozzá? Időközben a ház levetkezte a hosszú éveken át, kényszeresen viselt gyászruhát, megszabadította tágas tereit a közöny bénító restségre kárhozható szövevényes pókhálójától, amely útját állta a beáramló napfénynek, megszűrve és tompítva azt, majd pedig virágba borult. A színek és árnyalatok egyre csak sokasodnak, mélyülnek.

Harminchét éves vagyok, és időnként még mindig kijárok a hátsó udvarba „játszani”. Nem tudom, de nem is akarom feladni ezt a kedvtelésem. Csakhogy már tudom, mi vár rám ott. Az ismétlések végeláthatatlan sokasága, a buzgó és keserédes gyakorlás elhalványította az izgalom szemérmes bőrpírját. A feltoluló véráram több már sohasem lesz olyan sebes és követelőző, mint első alkalommal volt. Nem lesz többé első alkalom. Soha.

A kertben található fémszerzetet családom körében ez idáig csak egyetlen alkalommal hoztam szóba. Rendeltetéséről érdeklődtem, hogy kíváncsiságom is kielégítsem, kérdéseim azonban hevenyészettek és átgondolatlanok, a válaszok pedig olyannyira hétköznapiak voltak, hogy fel sem tudom idézni őket. Elsodorta azokat a jelentéktelenség könnyörtelenül igazságos szele. Ennek ellenére vagy inkább ettől függetlenül ma már tudom, amiről gyermekkoromban csupán titkon és szemérmesen őrzött, soha ki nem mondott sejtéseim támadtak. Ma már bizton állíthatom, hogy egy mélyen fekvő, föld alatti üregben őrzött, örökös némaságra ítélt krokodilt rejt a kertben meredező vasrúd. Az pedig reménytelenül várja szabadulásának soha el nem érkező óráját.

Egyszer megérinteném haragoszöld tagjait, meg én, s mélyen és hosszán a szemébe néznék, mint aki ádáz ellenséggel készül könnyörtelenül leszámolni, vagy pedig bátran elfogadja annak minduntalan fenyegető, ám elkerülhetetlen jelenlétét.

